

IV

3346. Alakítsuk át az egyenletet a következő alakúra: $\left(\frac{1 - \cos 2x}{2}\right)^2 + \left(\frac{1 + \cos 2x}{2}\right)^2 = p$.

Ebből kapjuk, hogy $\cos^2 2x = 2 \cdot p - 1$. Ennek az egyenletnek akkor és csak akkor van valós megoldása, ha $0 \leq 2 \cdot p - 1 \leq 1$, azaz ha $\frac{1}{2} \leq p \leq 1$.

3347. $p \leq -\sqrt{2}$ vagy $\sqrt{2} \leq p$ esetén 2 megoldása van az egyenletnek. $p = 1$ esetén 5 megoldása van az egyenletnek. $-\sqrt{2} < p < \sqrt{2}$, de $p \neq 1$, akkor 4 megoldása van az egyenletnek. Az egyenletet a következő alakúra hozhatjuk: $(\cos x - \sin x)(\cos x + \sin x) = p \cdot (\cos x - \sin x)$, azaz $(\cos x - \sin x)(\cos x + \sin x - p) = 0$, ebből következik, hogy a) $\cos x - \sin x = 0$;

b) $\cos x + \sin x - p = 0$. Az a)-ból $x_1 = \frac{\pi}{4}$; $x_2 = \frac{5 \cdot \pi}{4}$ gyökök esnek bele a $[0; 2 \cdot \pi]$ intervallumba. Tehát az eredeti egyenletnek bármely valós p -re legalább két megoldása van. A b)-ből következik, hogy $-\sqrt{2} \leq p \leq \sqrt{2}$ esetben van valós megoldása a b) egyenletnek, hiszen a b) egyenletet átalakíthatjuk a következő alakúra: $\sin\left(x + \frac{\pi}{4}\right) = \frac{p}{\sqrt{2}}$. Ajánlatos felrajzolni az

$f(x) = \sin\left(x + \frac{\pi}{4}\right)$ grafikonját a $[0; 2 \cdot \pi]$ intervallumon, hogy a megfelelő következtetéseket könnyen levonhassuk.

3348. 1. eset: $a = 1$ esetén: $-\frac{\pi}{4} + m \cdot 2 \cdot \pi \leq x_3 \leq \frac{3 \cdot \pi}{4} + m \cdot 2 \cdot \pi$ a megoldás.

2. a) eset: $a \geq -1$ és $a \neq 1$ esetén $x_1 = \frac{\pi}{4} + k \cdot 2 \cdot \pi$ a megoldás.

2. b) eset: $a \leq -1$ esetén $x_2 = \frac{5 \cdot \pi}{4} + k \cdot 2 \cdot \pi$ a megoldás. Emeljük négyzetre az egyenletet, majd rendezzük nullára és alakítsuk szorzattá. Azt kapjuk, hogy: $(a - 1)(\sin x - \cos x) = 0$.

1. eset: $a = 1$ esetén akkor teljesül az egyenlet, ha $\sin x + \cos x \geq 0$, ezt alakítsuk át a következő alakra úgy, hogy elosztjuk az egyenlőtlenséget $\sqrt{2}$ -vel, majd alkalmazzuk a megfelelő összegzési tételt. Kapjuk, hogy $\sin\left(x + \frac{\pi}{4}\right) \geq 0$. Ezt az egyenlőtlenséget megoldva kapjuk az eredeti egyenlet egy megoldását.

2. eset: Ha $a - 1 \neq 0$, akkor $\sin x - \cos x = 0$, ebből $\operatorname{tg} x = 1$, $x = \frac{\pi}{4} + l \cdot \pi$, de teljesülnie kell, hogy $a \cdot \sin x + \cos x \geq 0$ és $a \cdot \cos x + \sin x \geq 0$, ezek $l = 2 \cdot k$ -nél akkor állnak fenn, ha $a \geq -1$. Ha $l = 2 \cdot k + 1$, akkor az egyenlőtlenségek akkor állnak fenn, ha $a \leq -1$.

3349. 1. eset: $p = \frac{20}{3}$; **2. eset:** $p = -\frac{20}{3}$ esetén van megoldása az egyenlőtlenségnek. Vizsgáljuk meg először az egyenlőtlenség bal oldalát!

$$\left| \frac{p^2 \cdot \sin^2 x + 16}{p \cdot \sin x} \right| = |p \cdot \sin x| + \frac{16}{|p \cdot \sin x|}.$$

Alkalmazzuk az összeg két tagjára a számtani és mértani közép közötti egyenlőtlenséget! Ebből kapjuk, hogy $\left| \frac{p^2 \cdot \sin^2 x + 16}{p \cdot \sin x} \right| = |p \cdot \sin x| + \frac{16}{|p \cdot \sin x|} \geq 8$. Ez pontosan akkor áll fenn, ha

$|p \cdot \sin x| = 4$. Nézzük most az egyenlőtlenség jobb oldalát! Ez $\cos x$ -re másodfokú kifejezés. Határozzuk meg, hogy ez mikor veszi fel a maximumát! Azt kapjuk, hogy $\cos x = \frac{4}{5}$ -nél lesz maximális a kifejezés. Mégpedig a maximum értéke 8. Tehát az egyenlőtlenség csak akkor teljesülhet, ha benne egyenlőség áll fenn. Ekkor viszont $|\sin x| = \frac{3}{5}$ és $|p \cdot \sin x| = 4$. Ebből azt kaphatjuk, hogy $|p| = \frac{20}{3}$.

Trigonometrikus egyenlőtlenségek II. rész

3350. a) $-\frac{\pi}{3} + k \cdot 2 \cdot \pi < x < \frac{\pi}{3} + k \cdot 2 \cdot \pi$. Használjuk fel $\cos 2x$ képletét, majd a $\sin^2 x$ -et alakítsuk át $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ segítségével. A $\cos x$ -re kapott másodfokú egyenlőtlenséget oldjuk meg! b) $x = \frac{\pi}{2} + k \cdot 2 \cdot \pi$; $\frac{5 \cdot \pi}{6} + k \cdot 2 \cdot \pi < x < \frac{13 \cdot \pi}{6} + k \cdot 2 \cdot \pi$. Használjuk fel $\cos 2x$ képletét, majd a $\cos^2 x$ -et alakítsuk át $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ segítségével. A $\sin x$ -re kapott másodfokú egyenlőtlenséget oldjuk meg!

3351. a) $-\frac{\pi}{3} + k \cdot 2 \cdot \pi < x < 0 + k \cdot 2 \cdot \pi$; $0 + k \cdot 2 \cdot \pi < x < \frac{\pi}{3} + k \cdot 2 \cdot \pi$. Használjuk fel $\cos 2x$ képletét, majd a $\sin^2 x$ -et alakítsuk át $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ segítségével. A $\cos x$ -re kapott másodfokú egyenlőtlenséget oldjuk meg! b) $-\frac{\pi}{6} + k \cdot \pi < x < \frac{\pi}{6} + k \cdot \pi$. Végezzük el a $\sin^2 x = \frac{1 - \cos 2x}{2}$ és a $\sin^2 2x = 1 - \cos^2 2x$ helyettesítést! Ekkor kapunk $\cos 2x$ -re egy másod-

fokú egyenlőtlenséget, amelyet oldjunk meg! c) $\frac{\pi}{6} + k \cdot \pi \leq x \leq \frac{5 \cdot \pi}{6} + k \cdot \pi$ Használjuk fel $\cos 2x$ képletét, majd a $\sin^2 x$ -et alakítsuk át $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ segítségével. Rendezzük nullára a kapott egyenlőtlenséget, majd alakítsuk szorzattá!

3352. Hozzuk közös nevezőre a bal oldalon levő két törtet! Majd a számlálóban kapott negyedik hatványok összegét alakítsuk át a $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ azonosság négyzetre emelésével kapott azonosság segítségével. A számlálóban alkalmazzuk visszafelé a $\sin 2x$ képletét. Ezt pedig alakítsuk át a $\sin^2 2x = 1 - \cos^2 2x$ azonosság segítségével. A nevezőben szintén alkalmazzuk

visszafelé $\sin 2x$ képletét! Kapjuk, hogy $\frac{8 \cdot (1 + \cos^2 2x)}{\sin^4 2x}$. E törtet csökkentjük, illetve nem növeljük, ha 8-at írunk a számláló helyett és a nevező helyett pedig 1-et.

3353. $-\frac{\pi}{8} + k \cdot \frac{\pi}{4} < x < \frac{\pi}{8} + k \cdot \frac{\pi}{4}$. Vegyük figyelembe, hogy

$\sin^6 x + \cos^6 x = (\sin^2 x)^3 + (\cos^2 x)^3$. Ezt viszont már könnyen szorzattá alakíthatjuk, ha figyelembe vesszük, hogy $a^3 + b^3 = (a + b)(a^2 - a \cdot b + b^2)$. Ezután használjuk fel a $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ azonosságot és alkalmazzuk $\sin 2x$ képletét visszafelé! Majd használjuk fel, hogy $\sin^2 2x = \frac{1 - \cos 4x}{2}$, ezután rendezzük nullára az egyenlőtlenséget és azt kapjuk, hogy $\cos 4x > 0$.

3354. Hasonlóan járjunk el, mint az előző feladatban. Azt kapjuk, hogy elég igazolni a következő egyenlőtlenséget: $\frac{1}{4} \leq 1 - \frac{3}{4} \cdot \sin^2 2x \leq 1$.

3355. $2 \cdot \sin 2x \cdot \cos 2x \cdot \cos 4x \cdot \dots \cdot \cos(2^n \cdot x) \leq \frac{1}{2^{n-1}}$, $\sin 4x \cdot \cos 4x \cdot \dots \cdot \cos(2^n \cdot x) \leq \frac{1}{2^{n-1}}$.

Folytassuk! (Ha precízek vagyunk, akkor teljes indukcióval.) Kapjuk a végén, hogy $2 \cdot \sin(2^n \cdot x) \cdot \cos(2^n \cdot x) \leq 1$, azaz $\sin(2^{n+1} \cdot x) \leq 1$.

IV

3356. Alkalmazzuk a $2 \cdot \cos \alpha \cdot \cos \beta = \cos(\alpha + \beta) + \cos(\alpha - \beta)$ azonosságot! Majd alkalmazzuk a $\cos^2 \alpha = \frac{1 + \cos 2\alpha}{2}$ azonosságot és még egyszer az előző azonosságot! Azt kaphatjuk, hogy a feladatbeli egyenlőtlenség ekvivalens a következő egyenlőtlenséggel: $0 \leq \sin^2 \beta \leq 1$.

3357. a) $\frac{\pi}{3} + k \cdot \pi < x < \pi + k \cdot \pi$. Osszuk el az egyenlőtlenséget 2-vel, majd alkalmazzuk a megfelelő összegzési tételt és kapjuk, hogy $\sin\left(2x + \frac{\pi}{6}\right) < \frac{1}{2}$.

b) $\frac{13 \cdot \pi}{36} + k \cdot \frac{2 \cdot \pi}{3} < x < \frac{19 \cdot \pi}{36} + k \cdot \frac{2 \cdot \pi}{3}$. Hasonlóan járjunk el, mint az előző feladatban.

c) $\frac{\pi}{12} + k \cdot \frac{2 \cdot \pi}{3} < x < \frac{5 \cdot \pi}{12} + k \cdot \frac{2 \cdot \pi}{3}$. Rendezzük nullára az egyenlőtlenséget, majd osszuk el $\sqrt{2}$ -vel. Ezután hasonlóan oldhatjuk meg, mint az előző két feladatot.

d) $-\frac{\pi}{4} + k \cdot \pi < x < \frac{5 \cdot \pi}{12} + k \cdot \pi$. Alkalmazzuk a $\sin^2 \alpha = \frac{1 - \cos 2\alpha}{2}$ azonosságot, majd vegyük figyelembe, hogy $-\cos\left(2x + \frac{\pi}{2}\right) = \sin 2x$. Azután osszuk el az egyenletet 2-vel! Ezután hasonlóan folytatható, mint az előző három feladat folytatása.

3358. a) $\frac{\pi}{4} + k \cdot 2 \cdot \pi < x < \frac{5 \cdot \pi}{4} + k \cdot 2 \cdot \pi$. Az egyenlőtlenségből következik, hogy $\sin x > \cos x$. Miért? Rendezzük nullára a kapott egyenlőtlenséget, majd osszuk el $\sqrt{2}$ -vel! Alkalmazzuk a megfelelő összegzési tételt és kapjuk, hogy $\sin\left(x - \frac{\pi}{4}\right) > 0$.

b) $-\frac{3 \cdot \pi}{4} + k \cdot 2 \cdot \pi < x < \frac{\pi}{4} + k \cdot 2 \cdot \pi$. A feladat egyenlőtlenségéből következik, hogy $\sin x < \cos x$. Miért? Ezután hasonlóan folytathatjuk, mint az előző feladat megoldását.

3359. $-\frac{\pi}{2} + k \cdot \pi < x < 0 + k \cdot \pi$. A feladat egyenlőtlensége ekvivalens a következővel: $-1 < \sin x + \cos x < 1$. Osszuk el ezt az egyenlőtlenséget $\sqrt{2}$ -vel, majd alkalmazzuk a megfelelő összegzési tételt és kapjuk, hogy: $-\frac{\sqrt{2}}{2} < \sin\left(x + \frac{\pi}{4}\right) < \frac{\sqrt{2}}{2}$.

3360. a) $\frac{\pi}{4} + k \cdot \pi < x < \frac{5 \cdot \pi}{12} + k \cdot \pi$. Az egyenlőtlenség bal oldalának számlálóját és nevezőjét egyaránt osszuk el $\sqrt{2}$ -vel, majd alkalmazzuk a megfelelő összegzési tételket és kap-

juk, hogy: $\frac{\cos\left(x - \frac{\pi}{4}\right)}{\cos\left(x - \frac{\pi}{4}\right)} > \sqrt{3}$, azaz $\operatorname{ctg}\left(x - \frac{\pi}{4}\right) > \sqrt{3}$. b) $0 + k \cdot \pi \leq x \leq \frac{\pi}{2} + k \cdot \pi$. A feladat

egyenlőtlenségével ekvivalens a következő: $-1 \leq \frac{\sin x - \cos x}{\sin x + \cos x} \leq 1$. Ezután hasonlóan járunk

el, mint az előző feladat megoldásában. Kapjuk, hogy $-1 \leq \operatorname{tg}\left(x - \frac{\pi}{4}\right) \leq 1$.

3361. a) $\frac{\pi}{12} + k \cdot 2 \cdot \pi < x < \frac{3 \cdot \pi}{4} + k \cdot 2 \cdot \pi$; $\frac{17 \cdot \pi}{12} + l \cdot 2 \cdot \pi < x < \frac{7 \cdot \pi}{4} + l \cdot 2 \cdot \pi$.

Alkalmazzuk $\cos 2x$ képletét, majd alakítsuk szorzattá a jobb oldalt! Ezután rendezzük nullára az egyenlőtlenséget, majd alakítsuk szorzattá az egyenlőtlenséget! Kapjuk, hogy

$(\sin x + \cos x)(1 - \sqrt{2} \cdot (\cos x - \sin x)) > 0$. b) $x = \frac{\pi}{2} + (2 \cdot k + 1) \cdot 2 \cdot \pi$. Osszuk el az egyenlőtlenséget $\sqrt{2}$ -vel, majd alkalmazzuk a megfelelő összegzési tételt! Kapjuk, hogy

(*) $2 \cdot \sin\left(\frac{x}{2} + \frac{\pi}{4}\right) \leq \sin x - 3$. Mutassuk meg, hogy a (*) egyenlőtlenségben csak az egyen-

lőség esete állhat fenn, mégpedig pontosan akkor, ha $\sin\left(\frac{x}{2} + \frac{\pi}{4}\right) = -1$ és $\sin x = 1$.

3362. $-\frac{\pi}{3} + k \cdot 2 \cdot \pi \leq x \leq \frac{2 \cdot \pi}{3} + k \cdot 2 \cdot \pi$. Ha négyzetre emeljük az egyenlőtlenséget és felhasználjuk $\sin 2x$ képletét visszafelé, kapjuk rendezés után, hogy $\sin^2 x + 3 \cdot \cos^2 x = \sin^2 x + 3 \cdot \cos^2 x$. Ez azonosság, de nem minden valós x -re teljesül, hanem csak azokra, amelyekre fennáll, hogy (*) $\sin x + \sqrt{3} \cdot \cos x \geq 0$ és (**) $2 + \cos 2x + \sqrt{3} \cdot \sin 2x \geq 0$. A (*) egyenlőtlenséget osszuk el 2-vel, majd alkalmazzuk a megfelelő összegzési tételt és kapjuk, hogy $\sin\left(x + \frac{\pi}{3}\right) \geq 0$. Ennek megoldása $-\frac{\pi}{3} + k \cdot 2 \cdot \pi \leq x \leq \frac{2 \cdot \pi}{3} + k \cdot 2 \cdot \pi$. A (**) egyenlőtlenséget osszuk el 2-vel, majd alkalmazzuk a megfelelő összegzési tételt és kapjuk, hogy: $1 + \sin\left(2x + \frac{\pi}{6}\right) \geq -1$. Ez pedig minden x valós számra fennáll.

3363. $\frac{\pi}{4} + k \cdot \pi < x < \frac{\pi}{2} + k \cdot \pi$. Használjuk fel, hogy $\sin 2x = \frac{2 \cdot \operatorname{tg} x}{1 + \operatorname{tg}^2 x}$ (ha $x \neq \frac{\pi}{2} + k \cdot \pi$),

majd szorozzunk be a nevezővel és kapjuk a következő egyenlőtlenséget: $\operatorname{tg}^3 x - 2 \cdot \operatorname{tg}^2 x + 3 \cdot \operatorname{tg} x - 2 \geq 0$. Alakítsuk szorzattá ezt az egyenlőtlenséget! $\operatorname{tg}^3 x - \operatorname{tg}^2 x - (\operatorname{tg}^2 x - \operatorname{tg} x) + (2 \cdot \operatorname{tg} x - 2) \geq 0$ Folytassuk!

3364. $-\frac{\pi}{6} + k \cdot 2 \cdot \pi < x < \frac{\pi}{4} + k \cdot 2 \cdot \pi$; $\frac{3 \cdot \pi}{4} + l \cdot 2 \cdot \pi < x < \frac{7 \cdot \pi}{6} + l \cdot 2 \cdot \pi$;

$\frac{5 \cdot \pi}{4} + m \cdot 2 \cdot \pi < x < \frac{7 \cdot \pi}{4} + m \cdot 2 \cdot \pi$. Rendezzük nullára az egyenlőtlenséget, majd alkal-

mazzuk $\cos 2x$ képletét és kapjuk, hogy $4 \cdot \sin^3 x + 2 \cdot \sin^2 x - 2 \cdot \sin x - 1 < 0$. Alakítsuk szorzattá ezen egyenlőtlenséget! Kapjuk, hogy $4 \cdot \left(\sin^2 x - \frac{1}{2}\right) \cdot \left(\sin x + \frac{1}{2}\right) < 0$, ebből

$$\left(\sin x - \frac{\sqrt{2}}{2}\right) \cdot \left(\sin x + \frac{\sqrt{2}}{2}\right) \cdot \left(\sin x + \frac{1}{2}\right) < 0.$$

IV

3365. $\sin x \cdot \sin 2x \cdot \sin 3x = \sin 2x \cdot \frac{\cos 2x - \cos 4x}{2} = \frac{2 \cdot \sin 2x \cdot \cos 2x - 2 \cdot \sin 2x \cdot \cos 4x}{2} =$
 $\frac{\sin 4x + \sin 2x - \sin 6x}{4} < \frac{3}{4}$. Miért? Mutassuk meg, hogy egyenlőség valóban nem állhat fenn.

3366. 1. megoldás vázlata: Legyen $z = \cos \frac{x+y}{2}$, ekkor $4 \cdot z^2 - 2 \cdot z \cdot \cos \frac{x-y}{2} + \frac{1}{4} =$
 $= \left(2 \cdot z - \frac{1}{2} \cdot \cos \frac{x-y}{2}\right)^2 + \frac{1}{4} \cdot \left(1 - \cos^2 \frac{x-y}{2}\right) \geq 0$.

2. megoldás vázlata: Az **a**, **b**, és **c** vektorok közös kezdőpontúak legyenek. Legyen x az **a** és a **b** vektorok hajlásszöge és y pedig a **b** és a **c** vektorok hajlásszöge, míg $x+y$ vagy $2 \cdot \pi - (x+y)$

a **c** és az **a** vektorok hajlásszöge. Ekkor $|\mathbf{a} + \mathbf{b} + \mathbf{c}|^2 \geq 0$, azaz

$$|\mathbf{a}|^2 + |\mathbf{b}|^2 + |\mathbf{c}|^2 + 2 \cdot |\mathbf{a}| \cdot |\mathbf{b}| \cdot \cos x + 2 \cdot |\mathbf{b}| \cdot |\mathbf{c}| \cdot \cos y + 2 \cdot |\mathbf{c}| \cdot |\mathbf{a}| \cdot \cos(x+y) \geq 0,$$

és legyen $|\mathbf{a}| = |\mathbf{c}| = 1$ és $|\mathbf{b}| = \frac{1}{2}$.

3367. Alkalmazzuk $\sin 2x$ képletét x -re és y -ra is, majd emeljünk ki a két megfelelő tagból $\sin x \cdot \sin y$ -t, kapjuk, hogy $8 \cdot \sin x \cdot \sin y \cdot (\cos x \cdot \cos y - \sin x \cdot \sin y) - 1 \leq 0$.

Ebből $8 \cdot \sin x \cdot \sin y \cdot \cos(x+y) - 1 \leq 0$, $0 \leq 1 - 8 \cdot \frac{\cos(x-y) - \cos(x+y)}{2} \cdot \cos(x+y)$.

Tovább folytatva: $0 \leq \sin^2(x-y) + \cos^2(x-y) + 4 \cdot \cos^2(x+y) - 4 \cdot \cos(x+y) \cdot \cos(x-y)$,

$$0 \leq (2 \cdot \cos(x+y) - \cos(x-y))^2 + \sin^2(x-y).$$

3368. Használjuk fel a megfelelő összegzési tételt a bal oldalon, végezzük el itt a négyzetre emelést és végezzük el a szorzást a jobb oldalon! Kissé rendezzük át a kapott egyenlőtlenséget a következő alakúra: $\cos^2 x \cdot \cos^2 y - 2 \cdot \sin x \cdot \sin y \cdot \cos x \cdot \cos y + \sin^2 x \cdot \sin^2 y \leq$

$$\leq 4 - 4 \cdot (\sin x \cdot \cos y + \cos x \cdot \sin y). \text{ Ebből: } \cos^2(x+y) \leq 4 - 4 \cdot \sin(x+y),$$

$$1 - \sin^2(x+y) \leq 4 - 4 \cdot \sin(x+y), \quad 1 \leq \sin^2(x+y) - 4 \cdot \sin(x+y) + 4,$$

$$1 \leq (\sin(x+y) - 2)^2. \text{ Ez miért teljesül minden valós } x, y \text{ számra?}$$

3369. $\sin 2x = 2 \cdot \sin x \cdot \cos x$, $\sin 3x = 3 \cdot \sin x \cdot \cos^2 x - \sin^3 x$. Felhasználva az előző azonosságokat, kapjuk, hogy: $\sin x + \frac{1}{2} \cdot \sin 2x + \frac{1}{3} \cdot \sin 3x = \dots = \frac{\sin x}{3} \cdot (2 + 3 \cdot \cos x + 4 \cdot \cos^2 x) =$

$$= \frac{\sin x}{3} \cdot \left((1 + \cos x)^2 + (1 + \cos x) + 3 \cdot \cos^2 x \right) > 0, \text{ mert } \sin x > 0, \text{ ha } 0 < x < \pi, \text{ míg a második}$$

tényező tagjai nemnegatívak (és egyszerre mindhárom tag nem lehet nulla). Fejér Lipót (1880-1959) híres magyar matematikus igazolta, hogy bármely pozitív egész n -re teljesül, hogy

$$\sin x + \frac{1}{2} \cdot \sin 2x + \frac{1}{3} \cdot \sin 3x + \dots + \frac{1}{n} \cdot \sin nx > 0, \text{ ha } 0 < x < \pi \text{ fennáll.}$$

3370. Indirekt módon tegyük fel, hogy $\cos x + 3 \cdot \cos 3x + 6 \cdot \cos 6x < -\frac{115}{16}$.

Ebből $\cos x + 3 \cdot \cos 3x + (6 \cdot \cos 6x + 6) < -\frac{19}{16}$, $\cos x + 3 \cdot \cos 3x + 12 \cdot \cos^2 3x < -\frac{19}{16}$,

$3 \cdot \left(4 \cdot \cos^2 3x + \cos 3x + \frac{1}{16}\right)^2 + \cos x < -1$, $3 \cdot \left(2 \cdot \cos 3x + \frac{1}{4}\right)^2 + \cos x < -1$. Ez nem teljesül-

het, mert a zárójeles kifejezés nemnegatív, míg $\cos x \geq -1$. Tehát nem igaz a feltevésünk, ezért az eredeti egyenlőtlenség teljesül.

3371. Alkalmazzuk a számtani és mértani közép közötti egyenlőtlenséget a bal oldali összeg két pozitív tagjára!

3372. Alkalmazzuk a számtani és mértani közép közötti egyenlőtlenséget a bal oldali összeg két pozitív tagjára! Majd használjuk fel, hogy $\frac{\sin x + \cos x}{2} = \frac{\sqrt{2}}{2} \cdot \sin\left(x + \frac{\pi}{4}\right)$. Miért? Más-

részt használjuk fel a következő becslést: $\sin\left(x + \frac{\pi}{4}\right) \geq -1$.

3373. Megmutatjuk, hogy (*) $2^{-\cos^2 x} + 2^{-\sin^2 x} \geq \sqrt{2}$ és (**) $\sqrt{2} \geq \sin y + \cos y$. (*) mindkét bal oldali tagja pozitív, ezért alkalmazhatjuk a számtani és a mértani közép közötti egyenlőtlenséget. Majd használjuk fel, hogy $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$. (**)-nál osszuk el az egyenlőtlenséget

$\sqrt{2}$ -vel, majd alkalmazzuk a megfelelő összegzési tételt és kapjuk, hogy $1 \geq \sin\left(y + \frac{\pi}{4}\right)$, ez

pedig teljesül. S mivel átalakításaink megfordíthatóak, ezért (**) is teljesül. (*)-ból és (**) -ből következik a feladat egyenlőtlenségének fennállása.

3374. $x = 2$ az egyenlőtlenség megoldása. Használjuk fel, hogy $\cos x = \cos^2 \frac{x}{2} - \sin^2 \frac{x}{2}$, kapjuk, hogy $(x^2 - 4 \cdot x + 3) \cdot \log_{\frac{1}{\sqrt{2}}}(\cos^2(\pi \cdot x) + 1) \geq 2$. Ebből kaphatjuk, hogy

$-(x^2 - 4 \cdot x + 3) \cdot \log_2(\cos^2(\pi \cdot x) + 1) \geq 1$. Ha $x \leq 1$ vagy $x \geq 3$, akkor az előbbi egyenlőtlenség bal oldala negatív vagy nulla. Ezt az első tényező vizsgálatából nyerhetjük, hiszen a második tényező mindig nemnegatív. Tehát $1 < x < 3$ -nak kell lennie, de $x = 2$ kivételével $-(x^2 - 4 \cdot x + 3) < 1$, míg $x = 2$ -nél a másodfokú kifejezés értéke 1. Másrészt gondoljuk meg, hogy $1 \geq \log_2(\cos^2(\pi \cdot x) + 1) > 0$ fennáll, ha $1 < x < 3$. Ezt az 1 értéket a lehetséges intervallumban gondoljuk meg, hogy pontosan $x = 2$ -nél veszi fel. Tehát az eredeti egyenlőtlenség akkor és csak akkor áll fenn, ha $x = 2$ és itt egyenlőség lép fel az egyenlőtlenségben.

3375. $x = \frac{1}{2}$ az egyenlőtlenség megoldása. $\log_{\sqrt{3}}(2 + 2 \cdot \cos^2 x - \cos 2x + 3 \cdot \cos^2(\pi \cdot x)) = \dots = \log_{\sqrt{3}}(3 + 3 \cdot \cos^2(\pi \cdot x)) \geq \log_{\sqrt{3}} 3 = 2$.

Másrészt mutassuk meg, hogy $x - x^2 - \frac{5}{4} \leq -1$. Ebből $-\left(x - x^2 - \frac{5}{4}\right) \geq 1$, így

$$-\left(x - x^2 - \frac{5}{4}\right) \cdot \log_{\sqrt{3}}(2 + 2 \cdot \cos^2 x - \cos 2x + 3 \cdot \cos^2(\pi \cdot x)) \geq 1 \cdot 2 = 2, \text{ tehát}$$

$$\left(x - x^2 - \frac{5}{4}\right) \cdot \log_{\sqrt{3}}(2 + 2 \cdot \cos^2 x - \cos 2x + 3 \cdot \cos^2(\pi \cdot x)) \leq -2.$$

IV

Vegyük figyelembe az eredeti egyenlőtlenséget és azt kapjuk, hogy

$$\left(x - x^2 - \frac{5}{4}\right) \cdot \log_{\sqrt{3}}(2 + 2 \cdot \cos^2 x - \cos 2x + 3 \cdot \cos^2(\pi \cdot x)) = -2. \text{ Gondoljuk meg, hogy ez az}$$

egyenlőség akkor és csak akkor állhat fenn, ha $\left(x - \frac{1}{2}\right) = 0$, azaz ha $x = \frac{1}{2}$.

3376. $x = \frac{1}{2}$; $\frac{\pi}{4} + k \cdot \pi \leq x \leq \frac{\pi}{3} + k \cdot \pi$, ahol k tetszőleges negatív egész szám;

$-\frac{\pi}{3} + l \cdot \pi \leq x \leq -\frac{\pi}{4} + l \cdot \pi$, ahol l tetszőleges nempozitív egész szám.

1. eset: Ha $x = \frac{1}{2}$, akkor könnyen kimutathatjuk, hogy ez megoldás.

2. eset: Ha $x \neq \frac{1}{2}$, akkor fenn kell állniuk a következő egyenlőtlenségeknek: a) $1 - 2 \cdot x > 0$,

ebből $\frac{1}{2} > x$; b) $8 \cdot \cos^2 x - 2 \neq 0$, ebből $x \neq \pm \frac{\pi}{3} + n \cdot 2 \cdot \pi$ és $x \neq \pm \frac{2 \cdot \pi}{3} + n \cdot 2 \cdot \pi$;

c) $\sin x \neq 0$, ebből $x \neq n \cdot \pi$; d) $\sin x \neq \pm 1$, ebből összefoglalás után $x \neq \frac{\pi}{2} + n \cdot \pi$.

e) $\log_{|\sin x|} \left(\frac{(3 + |\operatorname{tg} x|) \cdot \cos^2 x}{8 \cdot \cos^2 x - 2} \right) < 0$. Az e)-ből kapjuk, hogy $\frac{(3 + |\operatorname{tg} x|) \cdot \cos^2 x}{8 \cdot \cos^2 x - 2} > 1$. Ezt pedig

alakítsuk a következő alakúra: $\frac{3 + |\operatorname{tg} x|}{6 - 2 \cdot \operatorname{tg}^2 x} \geq 1$. Rendezzük nullára, hozzunk közös nevezőre

és kapjuk, hogy $\frac{2 \cdot \operatorname{tg}^2 x + |\operatorname{tg} x| - 3}{6 - 2 \cdot \operatorname{tg}^2 x} \geq 0$, $\frac{2 \cdot |\operatorname{tg} x|^2 + |\operatorname{tg} x| - 3}{6 - 2 \cdot \operatorname{tg}^2 x} \geq 0$.

e) **1. eset:** Ha $2 \cdot |\operatorname{tg} x|^2 + |\operatorname{tg} x| - 3 \geq 0$ és $6 - 2 \cdot \operatorname{tg}^2 x > 0$. Itt az első egyenlőtlenségről mutassuk ki, hogy pontosan akkor teljesül, ha $|\operatorname{tg} x| \geq 1$. Míg a második egyenlőtlenség pontosan akkor teljesül, ha $|\operatorname{tg} x| \leq 3$. A két egyenlőtlenségnek egyszerre kell fennállnia: $1 \leq |\operatorname{tg} x| \leq 3$. Ebből

következik, hogy $1 \leq \operatorname{tg} x \leq 3$, ennek a megoldása $\frac{\pi}{4} + k \cdot \pi \leq x \leq \frac{\pi}{3} + k \cdot \pi$, de itt figyelembe

kell venni, hogy $x < \frac{1}{2}$, ezért k tetszőleges negatív egész szám lehet.

$-\sqrt{3} \leq \operatorname{tg} x \leq -1$, ennek a megoldása $-\frac{\pi}{3} + l \cdot \pi \leq x \leq -\frac{\pi}{4} + l \cdot \pi$, itt l -nek tetszőleges

nempozitív egész számnak kell lennie, $x < \frac{1}{2}$ miatt.

2. eset: Ha $2 \cdot |\operatorname{tg} x|^2 + |\operatorname{tg} x| - 3 \leq 0$ és $6 - 2 \cdot \operatorname{tg}^2 x < 0$. Ekkor az elsőből az következik, hogy (*) $-\frac{3}{2} \leq |\operatorname{tg} x| \leq 1$ és (**) $\sqrt{3} \leq |\operatorname{tg} x|$ vagy $-\sqrt{3} \geq |\operatorname{tg} x|$. (*) és (**) közös része az üres halmaz, tehát ebben az esetben nem kapunk megoldást.

3377. $f_{\max} = 5$; $f_{\min} = -5$. Osszuk el $f(x)$ kifejezését 5-tel, majd alkalmazzuk a megfelelő összegzési tételt!

3378. $f_{\max} = \frac{1 + \sqrt{2}}{2}$, ezt akkor veszi fel a függvény, amikor $x = \frac{3 \cdot \pi}{8} + k \cdot \pi$;

$f_{\min} = \frac{1 - \sqrt{2}}{2}$, ezt akkor veszi fel a függvény, amikor $x = -\frac{\pi}{8} + l \cdot \pi$. Vegyük figyelembe, hogy

$\sin^2 x = \frac{1 - \cos 2x}{2}$, másrészt $f(x)$ kifejezését osszuk el $\sqrt{2}$ -vel, majd alkalmazzuk a megfelelő összegzési tételt!

3379. $f_{\max} = \frac{7}{6}$; $f_{\min} = \frac{1}{6}$. Vegyük figyelembe, hogy $\sin^2 x = \frac{1 - \cos 2x}{2}$, majd hozzuk a kö-

vetkező alakra: $f(x) = \frac{1}{2} - \frac{2}{3} \cdot \left(\frac{3}{4} \cdot \cos 2x - \frac{\sqrt{7}}{4} \cdot \sin 2x \right)$. Ezután alkalmazzuk a megfelelő

összegzési tételt!

3380. Az egyenlő szárú derékszögű háromszögeknél lesz maximális a terület.

$$a + b = c \cdot \sin \alpha + c \cdot \cos \alpha = c \cdot \sqrt{2} \cdot \left(\frac{1}{\sqrt{2}} \cdot \sin x + \frac{1}{\sqrt{2}} \cdot \cos x \right) = \dots = c \cdot \sqrt{2} \cdot \sin \left(x + \frac{\pi}{4} \right).$$

Folytassuk egy következtetéssel!

3381. Akkor a legkisebb a beírt négyzet kerülete, amikor a csúcsai a nagy négyzet oldalfelező pontjain helyezkednek el. Legyen x a beírt négyzet oldalhossza, ekkor $1 = x \cdot \cos \alpha + x \cdot \sin \alpha$,

$$\text{ebből } x = \frac{1}{\sin \alpha + \cos \alpha}. \text{ Így } k = 4 \cdot x = \frac{4}{\sin \alpha + \cos \alpha} = \frac{1}{\frac{1}{\sqrt{2}} \cdot \sin \alpha + \frac{1}{\sqrt{2}} \cdot \cos \alpha} = \dots =$$

$$= \frac{1}{\sqrt{2}} \cdot \frac{4}{\sin \left(\alpha + \frac{\pi}{4} \right)}. \text{ Folytassuk!}$$

3382. a) $f_{\max} = 1$, ezt akkor veszi fel, ha $x = k \cdot \frac{\pi}{2}$, $f_{\min} = \frac{1}{2}$, ezt akkor veszi fel, amikor

$x = \frac{\pi}{4} + k \cdot \pi$. Emeljük négyzetre a $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ azonosságot és fejezzük ki a kapott eredményből a negyedik hatványok összegét, majd alkalmazzuk a $\sin 2x$ képletét visszafelé.

b) $f_{\max} = 1$, ezt akkor veszi fel, ha $x = k \cdot \frac{\pi}{2}$, $f_{\min} = \frac{1}{4}$, ezt akkor veszi fel, ha $x = \frac{\pi}{4} + l \cdot \pi$ vagy

$x = -\frac{\pi}{4} + m \cdot \pi$. Induljunk ki abból, hogy $\sin^6 x + \cos^6 x = (\sin^2 x)^3 + (\cos^2 x)^3$, ezt pedig alakítsuk szorzattá figyelembevétel az $a^3 + b^3 = (a + b)(a^2 - a \cdot b + b^2)$ azonosságot. Használjuk

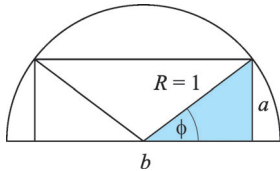
fel, hogy $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$, a negyedik hatványok összegével hasonlóan bánhatunk el, mint az előző feladatban. Kapsuk, hogy $f(x) = 1 - \frac{3}{4} \cdot \sin^2 2x$.

3383. $f_{\max} = \frac{1}{4}$, és ezt $x = \frac{3 \cdot \pi}{4} + k \cdot \pi$ -nél veszi fel. $f_{\min} = \frac{3}{8}$ és ezt $x = \frac{\pi}{4} + l \cdot \pi$ -nél veszi fel.

$$f(x) = \frac{1}{2} \cdot \frac{2 + 2 \cdot \sin x \cdot \cos x}{3 + 2 \cdot \sin x \cdot \cos x} = \frac{1}{2} \cdot \left(1 - \frac{1}{3 + 2 \sin x \cdot \cos x} \right) = \frac{1}{2} \cdot \left(1 - \frac{1}{3 + \sin 2x} \right).$$

Kapsuk, hogy $f(x) \leq \frac{1}{2} \cdot \left(1 - \frac{1}{3 + (-1)} \right) = \frac{1}{4}$. Másrészt $f(x) \geq \frac{1}{2} \cdot \left(1 - \frac{1}{3 + 1} \right) = \frac{3}{8}$.

3385.

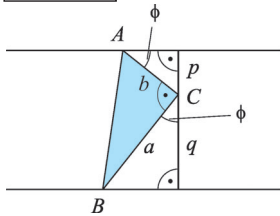
3384. $f_{\max} = 1$, és ezt ott veszi fel, ahol $x = \frac{\pi}{6} + k \cdot \pi$ vagy

$$x = \frac{5 \cdot \pi}{6} + l \cdot \pi, \quad f_{\min} = -\frac{5}{4}, \quad \text{és ezt ott veszi fel, ahol}$$

$$x = \frac{\pi}{2} + m \cdot \pi. \quad \text{Használjuk fel, hogy } \sin^2 2x = 1 - \cos^2 2x \text{ és}$$

$$\cos^2 x = \frac{1 + \cos 2x}{2}. \quad \text{Kapsuk, hogy } f(x) = 1 - \left(\cos 2x - \frac{1}{2} \right)^2.$$

3386.

3385. $a = R \cdot \sin \phi$ és $b = 2 \cdot R \cdot \cos \phi$, így $t = a \cdot b = \dots = \sin 2\phi$, tehát $t_{\max} = 1$ és ezt $\phi = 45^\circ$ -nél éri el.

$$\mathbf{3386.} \quad a = \frac{q}{\cos \phi}; \quad b = \frac{p}{\sin \phi}. \quad \text{Így } t = \frac{a \cdot b}{2} = \dots = \frac{p \cdot q}{\sin 2\phi}.$$

Tehát $t_{\min} = p \cdot q$ és ez akkor következik be, ha $\phi = 45^\circ$.

3387. $a) f_{\min} = 4$, ezt akkor veszi fel, ha $x = \frac{\pi}{4} + k \cdot \pi$ vagy

$$x = \frac{3 \cdot \pi}{4} + l \cdot \pi. \quad \text{Hozzunk közös nevezőre, alkalmazzuk a}$$

$\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ azonosságot, majd alkalmazzuk visszafelé $\sin 2x$ képletét. Kapsuk előbb-utóbb, hogy $f(x) = \frac{4}{\sin^2 2x}$.

$b) g_{\min} = 9$, ezt akkor veszi fel, ha $x = \frac{\pi}{4} + k \cdot \pi$ vagy $x = -\frac{\pi}{4} + l \cdot \pi$.

$$g(x) = 5 + \frac{1}{\sin^2 x} + \frac{1}{\cos^2 x} = \dots = 5 + \frac{4}{\sin^2 2x}.$$

3388. $f_{\min} = 8$ és ezt $x = \frac{\pi}{4}$ -nél veszi fel. Alkalmazzuk a számtani és mértani közép közötti összefüggést az összeg két pozitív tagjára! Kapsuk egy kis rendezés után, hogy

$$f(x) \geq \frac{2}{\sin^2 x \cdot \cos^2 x} = \frac{8}{\sin^2 2x} \geq 8.$$

3389. $f_{\min} = 2$, ezt akkor veszi fel, ha $x = \frac{\pi}{4}$. $f(x) = \frac{\sin x}{\cos x} + \frac{\cos x}{\sin x} = \dots = \frac{1}{\sin x \cdot \cos x} = \frac{2}{\sin 2x}$.